

Troldefortælling med Herluf Trolle

04.08.2019

Medens griffer, enhjørninger og drager kendtes fra alverdens lande med en flere tusindårig historie, er der noget mere hjemligt over trolden, og medens disse 3 skabninger er dyr, skiller trolden sig ud med et mere menneskelignende udseende og væsen. Trolde, de mærkelige mystiske mytologiske nordiske fænomener de er, er ikke nem at blive klog på. Det giver plads til forskelligartede forestillinger om hvordan de har set ud og opført sig.

I Næstved fortælles ofte det gamle sagn om Fladsåtrolden og dannelsen af Mogenstrup Ås. Folkemindeinteresserede indsamlede de lokales historier om selvoplevede møder med trolde og ellefolk. Disse øjenvidneskildringer fra sidst i 1700-tallet er charmerende at læse nu.¹ Skal de stå til troende var trolde små af størrelse og snu, og gik klædt som mennesker og var meget lig vores forestilling om en nisse. Medens ellefruen var udefinerbar, dejlig og strålende som solens lys forfra, var hun mørk og sort som natten når hun vendte sig om.

St. Michael's Church Spurriergate, York²

Første gang der blev skrevet noget om trolde var i 1200-tallet, men historierne går længere tilbage i tiden. Disse manuskripter skrevet på oldnordisk, handler blandt andet om familierne som havde bosat sig på Island i slutningen af 800-tallet. Disse Islandske sagaer, som historierne kaldes, handler om Vikinger, om deres æresbegreber, intriger og indbyrdes kampe og deres oplevelser med at gøre denne stor øde ø i Atlanterhavet til deres hjem. Blandt meget andet barskt de skulle forholde sig til var, at øen ikke var helt øde, der boede nemlig, som i resten af Norden, trolde.

En fortælling handler om Snorri der skulle fra sin afsidesliggende gård til gudstjeneste i kirken. På vej blev han pludselig væltet af en troldkælling som bed og slog ham. Hun havde generet ham før så han var klar, bevæbnet med en stok, og han tog kampen op. Han prøvede at komme væk, men hun fulgte efter ham og de kom længere og længere op på fjeldet så Snorri til sidst mistede fornemmelsen for tid og sted. Troldkvinden var lige ved at have magten over ham, og med sine kløer holdt hun ham fastlåst så hun kunne dræbe ham. I udmattelse og desperation råbet Snorri navnet på den mest hellige person han kendte, den islandske biskop, Gudmund af Holar. I samme sekund blev der lyst omkring ham og troldkvinden forsvandt. Kristendommen sejrede over djævelskab. En samtidig digter fra Orkneyøerne sagde det direkte "Der er ikke meget, der er værre end trolde".

¹ Sider 9,10 og 11 i "Noget om og fra Rønnebæk Sogn med Rønnebæksholm" samlet af Franziska Carlsen

² Trolde optræder ikke i britisk mytologi. Denne trold på et vindue fra 1400-tallet viser forestillingen om et nordisk fænomen. Med både hoved og ansigt på bugen!

Desværre beskriver ingen af disse meget tidlige tekster troldens udseende, andet end at de kunne være kæmpestore, var dækket af pels, havde en hale og boede i huler. Mange af de aggressive var troldkvinder, men der var også fortællinger om hankønstrold.

Vikingerne blev kristne i slutning af 900-tallet, de døbte mennesker og deres kirker blev troldenes fjende nummer et. Troldene hadede kristendom, var bange for kirkeklokkes kimen, og hvis de lugtede kristenblod skulle menneskene passe på, for så var der fare på færde. I Norge i 1100-1300-tallet blev der ligefrem indført love, under Borgartinglovene, mod at folk ufraværende kom til at "vække trolde som udøvede hedenskab", og man måtte ikke råbe forbandelsen "Må troldene tage dig" efter nogen. Dog kendes der ikke til nogen retssager vedr. troldelovene.

Vinderslev kirke

Selv om troldene boede i meget øde og vilde områder i Nordskandinavien, kendes de også fra Danmark, hvor folkesagnene fortæller om store trolde der smed sten mod de første kirker. Over tid blev de latinske begreber i den katolske kirke "monstrum" og "demonum", monster og djævl, forstået og oversat med "trold". På fremstillingen af djævl og trolde, som de ses på danske middelalderkalkmalerier i kirkerne, blev de synonyme med hinanden.

Vinderslev kirke

Tingsted kirke

Ægteparret Herluf Trolle og Birgitte Gøje stiftede kostskolen Herlufsholm, lidt udenfor Næstved i 1565. Parret blev bisat i Herlufsholm kirke, og der findes adskillige genstande i kirken fra deres tid, pyntet med deres våbenskjold. Trollevåbenskjoldet med en trold som symbol, en trold uden hoved og med ansigtet på maven. Og hvorfor havde den gode Herluf dette ugudelige efternavn Trolle, og sådan en trold som motiv på sit våbenskjold, hvis den var lig med djævelen?

Den danske Trolle adelslægts fortælling er usædvanlig og går tilbage til 1300-tallet i Sverige. Her blev Birger Knutson Trolle slået til ridder før slaget ved Gataskogen i 1365. Han blev kaldt Trolle før han blev adlet, og han brugte på det tidspunkt et ganske simpelt tredelt skjold på sit segl. Slægten boede tæt på Trolleklippan, og det var formentlig derfor de blev kaldt Trolle. Det var først med hans søn Birger Birgersson Trolle, at der kom en trolde på skjoldet. Hans våbenskjold blev således et såkaldt talende våbenskjold. Motivet siger slægtsnavnet. Det var meget usædvanligt så tidligt, for slægtsnavne blev først påbudt adelen i 1525.

Trolleslægten har en fortælling om hvorfor de tog navnet, og hvorfor deres trolde ser ud som den gør. En julenat skulle herremanden på gården Ed, sammen med en ledsager, til Voxtorp kirke. Han red forbi Trolleklippan. Her blev han standset af en smuk kvinde, som han åbenbart forstod, var en "satan". Hun bød ham noget at drikke af et drikkehorn. Han tog hornet fra fristerinden og kastede væsken ud. Han greb fat i hendes arm og med ordene "i den hellige nyfødte Jesus Kristi navn", skar han hovedet af hende med sit sværd som han holdt i venstre hånd.

Han holdt fast i drikkehornet og fortsatte videre til kirken, skarpt forfulgt af en flok trolde, som ville have hornet tilbage. På vej hjem så han, at den halshuggede fristerinde var forvandlet til en, nu hovedløs, trolde. Familien overdrog drikkehornet til Växjö domkirke hvor mange tror at den gik til grunde da danskerne brændte byen i 1570 under 7-års krigen. Den blev imidlertid taget som krigsbytte og endte hos Frederik 2. Han gav det som gave til sin vigtige politiske forbundsfælle kurfyrste August af Sachsen. Hornet, udsåret over det hele, skulle være det, som i dag, er i samlingen på Staatliche Kunstsammlung Dresden og kaldes Treenighedshornet. Et maleri i Voxtorp kirke, fra slutningen af 1500-tallet, gengiver forløbet af mødet mellem herremanden og trolde.

Drikkehornet – treenighedshornet.

Trollden på Trollevåbenskjold, som de ses på diverse 1500-tals genstande, ligner datidens forestilling om djævelen, bare uden hoved. Børge Trolle, Herlufs storebror, blev endda omtalt som "Børge Dieffuel". I Næstved kan djævelen ses i al deres gru malet på to epitafier i Sct. Peders kirke. Det er et slankt, lettere behåret "kønsløst" væsen.

På Trolle/Gøje ligstenen i Herlufsholm kirke er trollden tydeligvis af hankøn.

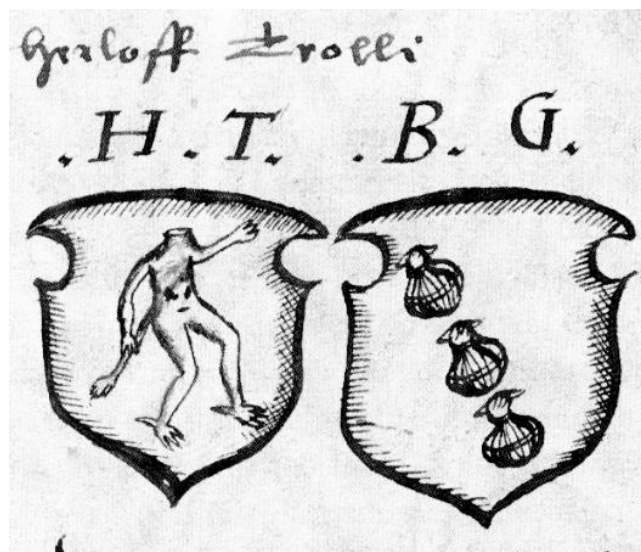
Trolde på våbenskjoldet vender mod venstre, er med hoved glatafskåret ved halsen, gående med venstre hånd med klør holdt ud fra kroppen og højre hånd holdende dens hale. Dens hoved/ansigt, med horn i panden, er altid vist på den nedre maverregion. Hvis våbenskjoldet er vist med hjelmfigur, er figuren et troldehoved. Det er trolde som Trolleforfaderen havde skåret hovedet af, symbolet viste at den kristne adelsmand havde sejret over djævelskab.

Trolde på våbenskjoldet er altid farvet rød, medens selve skjoldet er i guld. Til det udvidede våbenskjold hører hjelmfigur og hjelmklæde. Trollevåbnets hjelmfigur er et troldehoved med horn i panden og gerne med ulvesakse (ulvefælder) ud for ørene. Når troldefiguren på våbenskjoldet vender mod højre, er den blevet spejlvendt mod hustruens, "a courtoisie" som betyder af høflighed. Herluf Trolle var gift med Birgitte Gøje, derfor ses Trollevåbenet vendt mod højre på deres ejendele f.eks. ekslibris, på broderier osv.

Trolle-våbenskjoldet pryder, naturligt nok, mangt og meget i

Herlufsholm kirke og skole, men det ses også efter andre fra Trolleslægten i andre kirker på ligsten, prædikestole m.m.

En datter født i Trolleslægt vil derimod altid benytte våbenskjoldet i dens oprindelige form, vestvendt. Det kan ses i Regitze Gyldenstjernes ligsten i Skt. Peders kirke, Næstved. Regitze boede på Gavnø med sin mand Mikkel Sehested. Hendes mormor var Margrethe Arvidsdatter Trolle, og hendes mor var således kusine til Herluf Trolle. Moren hed Sidsel Ulfstand, og hun var en meget selvstændig og kompetent adelskvinde, der både syede skjorter til kongen, og som enke overtog styringen af godserne som familien ejede. En af deres godser, Ljungby, lå i Skåne. Sidsel har kendt til historien om hvordan slægten fik Trollenavnet og ville vide mere om trolde. En juleaften gik hun ned til sine tjenestefolks stue og efterlyste en svend der turde ride over til Maglestenen, for at se hvad troldene lavede. Hun ville give en ny klædning og den bedste hest i stalden til den modige. En meldte sig og han red afsted. I nattemørket, ved stenen, så han at højen ved stenen stod hævet på piller, og troldene drak og dansede rundt om den. To trolde kom over til ham og bød ham drikke troldekongens skål fra drikkehornet, og blæse i en fløjte/pibe de havde. En pige kom over og stod gemt bag ved hesten og sagde han ikke skulle drikke det. Han mente hun måtte være en kristen pige, som troldene havde i deres magt. Han smed drikken, som ramte hesten og afsved dens hår. Dog ikke værre end at han straks sprang på hesten, og red tilbage til Ljungby med troldenes drikkehorn og pibe. Troldene fulgte efter ham, men da havde folkene på Ljungby hævet vindebroen. Troldene ville have deres ejendele tilbage, ellers ville Ljungby brænde 3 gange og Sidsel Ulfstands familie uddø i løbet af 9 generationer, trods hun havde 7 sønner. Sidsel ville ikke aflevere horn og pibe, og den dag i dag er de stadig på Ljungby. Hendes slægt overlevede, men der har været brand på gården flere gange.

En ting var trolde, noget **andet** var trolddom. Der var kloge koner og mænd der kunne lave helbredende medicin ud af urter, og derfra var der ikke langt til dem der indgik en pagt med djævelen, og udøvede magi i form af ritualer og forbandelser, hekse. Det fik Regitzes mand Mikkel Sehested at føle. Da han sejlede med den danske flåde i 1566, under 7 års krigen, frembragte nogle troldkvinder en storm i en styrke og et omfang, som aldrig før var oplevet i Østersøen. 15 skibe fra flåden gik ned, og næsten 7000 personer druknede. Stormen var den værste i området nogensinde, og der gik ikke lang tid før man mente, at overnaturlige kræfter måtte have været på spil. Nogle troldkvinder tilstod at en kone boende i København, som havde en af skibskaptajnerne logerende, havde betalt dem for gør skade på ham. Således at hun ved kaptajnens død ville kunne beholde hans ejendele. Den grådige udlejer og troldkvinderne kom til at betale for katastrofen ved Visby med livet. Men de var **ikke** trolde. De brugte trolddom, og var det vi ville kalde for hekse.

En ting man havde fundet ud af, var at trolde var bange for skydevåben, både af lyset og lyden når våbnet blev affyret. Således bevæbnet kunne folk rejse i øde områder, uden at være bange for at blive taget. Op igennem 1600-tallet begyndte forestillingen om trolde igen at ændre sig. Afdøde fra Trolleslægten viste stadig Trollevåbenskjoldet på deres gravmonumenter. Arild Huitfeldts gravsten³, ligger bag alteret i Herlufsholm kirke. Hans mor Øllegaard Jacobsdatter Trolle var Herlufs søster. På Trollevåbenskjoldet på gravstenen har de valgt en alternativ og lidt pudsigt måde at fremstille en trold som kvindelig ane. Trolden har en kvindelig silhuet med strittende bryst og bagdelen vendt mod beskueren. Hjelmfiguren har ingen ulvesakse, men lange hængende ører.

En anden fra slægten, Niels Trolle, en generation senere, ejede sammen med sin sidste hustru, Helle Rosenkrantz, en hel del ejendomme, bl.a. godset Gavnø. Parret forskønnede Gavnø slotskapel, og den nærliggende Vejlø kirke, som også hørte til under godset. Der blev bestilt to prædikestole, to altertavler og stolegavle hos den lokale Næstvedbilledskærer Abel Schrøder den Yngre.

Trolde var stadig et fænomen som optog folk i 1600-tallet, og som de historieinteresserede forskede i. Peder Syv var rektor for Næstved Latinskolen, som lå på Sct. Peders kirkeplads, fra 1658 til 1664. Anne Gøje⁴ boede på det tidspunkt på Sortebrødregården, hvor hendes slægtning Birgitte Gøje havde boet 90 år tidligere. Anne var en lærd adelskvinde med en stor bogsamling, og Peder Syv var sprogforsker. Han fik lov til at låne hendes bøger. Peder Syv samlede på ordsprog, og fik udgivet to værker om emnet. Han kategoriserer i begge værker "djelve og trold" sammen. Et par eksempler om trolde er "Trolden boor og i hellige huus" og "Ingen gjør sig til trold uden hand er en daare". Mest pudsigt er nok "Gud tale for os! Det er Torsdag over ald verden. Sagdes fordom af overtro, fordi mand meente at troldfolk den dag havde stor magt, og derfor lod meget af frygt for dem blive usagdt og ugjort." Anne Gøje, Peder Syv og Abel Schrøder kendte hinanden, og de har givet talt om emner som symbolikken og formgivningen af nyt kirkeinventar.

³ Arild Huitfeldt døde 1609

⁴ Abel Schrøder fremstillede altertavlen i Skt. Mortens Kirke, hvor han også spillede orgel, for Anne Gøje.

Vejlø kirke fik sin prædikestol i 1669, og om den står i bogen "Danmarks kirker" at "*stolens fantasifulde bærefigur, en allusion til Trolleslægtens Våbenmærke, er formet som et kvindeligt Uhyre med Dyrefjæs og Kosvans*". Troldkvinden bærer prædikestolen på sit hoved og dækker sit skød med en rose. Mette Rosenkrantz holder en rose mod Niels Trolle i deres fælles portræt fra 1651. Det tyder på at hun yndede rosen som symbol, selv om den ikke er på Rosenkrantz våbenskjold. Roser er der imidlertid på Niels' mors Munk våbenskjold, så her er der motivsammenfald.

Året efter fik slotskapellet på Gavnø deres prædikestol, her båret direkte på troldens hals. Dens hoved er placeret lavt på dens bug, og trolden holder en rose i venstre hånd og sin hale i højre. I "Danmarks kirker" bæres den "*af Trolleslægtens Vaabentegn: den hovedløse Trold med Bruskmaske paa Maven, i venstre Haand holdende en Dobbeltroset, i højre Haand sin lange Svans*".

Abel Schrøder har, naturligt nok, formgivet sine troldefigurer efter 1500- og 1600-tallets forestilling om djævletrolden, vi må formode sådan som givnerne ønskede sig dem, og med præstens velsignelse. I Vejlø kirke findes et epitafie, et portrætmaleri, af Vejløpræstefamilien malet i 1665. Præsten var netop død. Hans enke giftede sig med hans efterfølger i jobbet. Så præstehustruen Dorte Jacobsdatter og børnene har været nogle af de første, som har set prædikestolen med trolde in situ i Vejlø kirke, og siddet og hørt sin anden mand, den nye præst prædike - kirkens mand som var trolde "overmand".

Dorte Jacobsdatter med børn (og afdøde mand)

Som årene gik og nye generationer kom til, har menigheden til Vejlø kirke været knap så begejstrede for at have en troldekvind med et stort grin på læben stående i deres kirke. Sådan en skabning i deres kristne midte har krævet en forklaring. En ting var at Trollevåbenskjoldet havde en hovedløs trolde som symbol, noget andet var at have selve figuren af trolde/djævlen, eller hvad det nu var, i kirken. På fodlisten på prædikestolen over hende blev der i 1755, på latin, skrevet en forklaring "Når Trolde, o Præster, vil omstyrte Kirkerne, da bærer, o Præster, Trollernes Tegn Kirkerne!". Trolleslægten⁵ ønskede at fremstå, som kristne adelsmænd som igennem tiden havde kæmpet for kirken imod trolde/djævelskab. De var klar til kamp igen skulle det blive nødvendigt. Netop ved rent fysisk at have "Trollernes tegn" troldefigurerne stående, under prædikestolen, viste Trollefamilien at de var troldeenes overmænd. De var til skræk og advarsel hvis nogen trolde/med trolddom skulle prøve at omstyrte kirkerne/de kristne. **Ingen** trolde var gode, heller ikke dem i Vejlø og Gavnøkirkerne. Med det in mente kan man alligevel fryde sig over Abel Schrøders fantastisk flotte, stærke troldekvind, symbolet for Trollernes kamp mod djævelskab og de vantro!

I 1800-tallet kom en stor interesse for Danmarkshistorie. Der var historikere som havde forsket og skrevet bøger om de kongelige, om politik, om krige, osv. igennem tiderne. Nu blev de rige og veluddannede nysgerrige over almindelige mennesker og deres historie. Det blev meget populært blandt nogle af fine at interviewe ganske almindelige bønder og arbejdere, om hvad de huskede fra deres barn- og ungdom. Lige udenfor Næstved, på Rønnebæksholm var der netop sådan en adelskvind, Fransiska Carlsen. Hun gik rundt og udspurgte de ældre mennesker der boede i området, skrev alt ned hun fik fortalt, og det kom der en bog ud af i 1861⁶. Nogle af fortællingerne var om ting de selv havde oplevet, andre var historier disse gamle mennesker hørte da de var unge, fortalt dem af gamle mennesker. Dvs. ældgamle historier der ikke var skrevet ned, men mundtligt overdraget gennem generationer. Fransiska hørte om trolde, ellefolk og nisser, det der kaldes folkesagn eller folketro, for selv om de var kristne, troede dem hun talte med på, at disse skabninger fandtes.

Forestillingen om hvordan trolde var, havde ændret sig igen. Nu var de ikke djævle som de havde været i 1500-1600 tallet. De boede i høje, var ikke så store, var mere menneskelignende og havde tøj på! I øvrigt

⁵ Niels Trolle var død i 1669, det var hans enke der stod for prædikestolen i Gavnø.

⁶ "Noget om og fra Rønnebæk Sogn med Rønnebæksholm" samlet af Franziska Carlsen. Se historien om trolde Etben

kunne de godt lide at ligge ude og sole sig! De var snu og kunne godt lide at drille mennesker. Folk var bange for, at troldene skulle tage deres nyfødte børn, inden de blev døbt og lægge et troldebarn i stedet. Troldebørn var grimme og dumme, og spiste rigtig meget, uden at de voksede sig store. Disse forbyttede børn kaldtes skiftinger. Trollden var, i Danmark, nu næsten ved at være synonym med nissen.

”Trolld, der vejrer kristenblod” udenfor Jesuskirke i Valby

I nyere tid dukkede trolden op igen, nu blev den tildelt udseende og personlighed, som passede ind i den forestillingsverden den skulle bruges i. I 1897 lavede en kunstner en skulptur han kaldte for ”Trolld, der vejrer kristenblod”. Her er det trolden fra renæssancen der stod model, trolden som en djævlefigur. Skulpturen blev stillet udenfor den nybyggede Jesuskirke i Valby. Men folk fandt den lidt for provokerende, og den blev flyttet til at stå udenfor et kunstmuseum, Glyptoteket. 100 år senere ville kirken dog have skulpturen ”Trolld, der vejrer kristenblod” tilbage. Glyptoteket ville ikke af med den originale, og en kopi blev lavet.

Der har også stået en kopi af trolden, som del af et springvand, udenfor kunstmuseet i Vejen, byen dens skaber, Niels Hans Jacobsen, stammede fra. Her blev den djævelske trolld straks så populær at den blev byens vartegn. Vejen fik et nyt byvåben i 1977, stadig med trolden. Og det var i brug indtil 2007, hvor Vejen pga. kommunesammenlægningerne fik et helt nyt og anderledes byvåben, som repræsenterede alle de 4 kommuner som var blevet til 1. Trolden blev dog ikke glemt. I 2011 skulle konturen af trolldeskulpturen udsmykke en otte-etagers bygning i Vejen ifølge arkitektens udkast. Men efter protester fra kristne, der mente at skulpturen var udtryk for kristenforfølgelse, valgte kommunens teknik- og økonomiudvalg at droppe denne udsmykning.

Et lokal Næstved folkesagn, som kom med i en bog fra 1895, var det om Fladsåtrolden. Historien går ud på at trolden ville smide sand over kirkerne i Næstved for at standse larmen fra deres ringen med kirkeklokkerne. Om det var tilfældigt, måske, men det var under anden verdenskrig, at Næstved fik sin troldeskulptur. Det nye Næstved Rådhus blev indviet i 1940, og 4 år senere blev Arne Bangs betonskulptur af Fladsåtrolden opstillet foran indgangen. Trolden står som en klodset kæmpe, med en tam vandstråle, faldende, fra dens mund, ned i en pøl vand. Der kunne ikke være mere forskel mellem de to byer, Vejen og Næstveds, "springvand med trold" kunstværker!

Et andet Næstvedsagn som dukkede op i den samme folkemindepublikation som Fladsåtrolden, handler om Slattenpatten. Her siges hun at være af ellefolket, en ellekvinde med lange slatne bryster, dvs. slet ikke så lækker og fristende som den tidligere omtalte ellefrue som "var udefinerbar, dejlig og strålende som solens lys forfra". Her har den voksne ellekvinde bryster så lange at de kunne kastes op over skulderen for at die et barn båret på ryggen. Så vi er tilbage til hvordan forestillingen om de mytologiske skabninger ændrer sig efter samtiden. Desværre er Vejløkirke troldemor med de nedhængende bryster, som dog er af beskeden størrelse, blevet koblet sammen med det mystiske væsen Slattenpatten, som var et helt andet væsen. Det ville billedskæreren Abel Schrøder, trods hans veludviklede humoristiske sans, nok have været noget fornærmet over! Og Trolleslægtens adelsfolk ville nok også gerne have været fri for, at det var luftige ellekvinder de havde kæmpe imod og ikke djævletrolde!

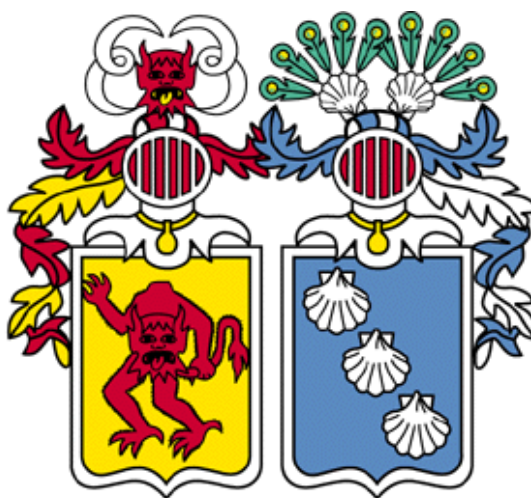

En andet trold som blev til under anden verdenskrig, var Troldepus. Dines Skaftø Jespersen var forfatter til serien af børnebøger om den søde troldunge fra troldhøj der kunne tale med dyrene. Den første udkom i 1941, den sidst i 1988. Næsten lige så gammel er et andet troldunivers, Mumitrolden. Finsk-svenske Tove Jansson skrev sin første bog om disse mærkelige hvide væsener der bor i Mumidalen i 1945. De blev meget populære over hele Norden, og kendes også fra tegnefilm som nuttede og uskyldige skabninger. Et andet par trolde, tandtrolde, som også blev til under anden verdenskrig, i Norge, er Karius og Baktus.

Trolde som plastikdukke med strittende hår blev et succesrigt påfund af en dansker i 1959. De første, lavet af Thomas Damm i fiskerbyen Gjøll ved Limfjorden, var dog af træ. Denne trold skulle mærkværdigt nok, med sit grimme, rynkede ansigt, bringe lykke og "Lucky Trolls" som de kaldtes blev et kæmpe hit i USA i 60-erne! Og de har været populære i bølger lige siden, senest fik de en renæssance i 2016 i en Hollywood 3D animationsfilm "Trolls". Dog har de her fuldstændig ændret udseende, er glathudede og endnu mere farverige.

Trolde blev også populære på fjernsyn, med trolden Trolderik, skabt af Johnny Reimar i 1990 til TV2, som svar på DR's Bamse. Trolderik viste tegnefilm lørdag eftermiddag og han stod, 3 år i træk, for kanalens julekalender. Samtidig og ikke mindre populær var den animerede figur fra et computerspil, Skærmtrolden

Hugo som sammen med Nina Klinker Jørgensen, var med i programmet Elevatoren. Disse frække, nuttede trolde havde intet med de historiske trolde at gøre.

HERLUFSHOLM

Grundlagt 1565

Kostskolen Herlufsholm bruger stadig, de to skolegrundlæggeres våbenskjold som logo på skolebadges, brevpapir osv. Herlufsholm kommune brugte et kommunevåben, med 3 muslingeskaller og en trolde som motiv fra 1961 til 1970, hvorefter den blev en del af Næstved kommune. Søværnet havde en fregat fra 1967-90, som var opkaldt efter Herluf Trolle, med Trollevåbenskjoldet lagt ovenpå et anker og med en kongekrone over. Næstved havde en Troldefestival i årene 2014, 2015 og 2016 afholdt i skolernes efterårsferie, og samtidig med at Fantasybogfestivalen blev holdt på Herlufsholm. Troldefestivalen var en blanding af rollespil, troldeysshow, mytefortælling på museet osv. Der kom en del god omtale af festivalen rundt omkring i verden, men der kunne ikke skaffes sponsorstøtte til at den kunne gentages i 2017.

Udenfor Skandinavien, hvor trolde ikke var en del af landets egen kulturhistorie, fik de en plads i fantasyfiktionen. Der var de gerne baseret på de tidlige Islandske trolde. Der er forskellige typer trolde i Hobbitten og Ringenes Herre, de er generelt store, stærke, dumme og onde, og flere har den egenskab at de bliver til sten i sollys. J.K. Rowling har også inddraget trolde i sit Harry Potter univers. Her i hele fire typer "mountain, forest, river and part-troll". Heller ikke de ligner Trollenes trolde eller djævletrolde, de slægter også de islandske på!

Live rollespil har været populært i ca. 25 år nu, og trolden er gerne en del af den fantasy-verden spillerne lever sig ind i. Her er trolden typisk stor, pelset og krumrygget. Så krumrygget at selve troldens hoved/ansigt er skubbet foran så det ser ud som om troldens ansigt er på dens mave. Faktisk som de islandske trolde, i nogle forestilling, så ud i den tidlige middelalder.

Og så kan man fundere lidt over om den oprindelige trold på Trollevåbenskjoldet har set sådan ud, og myten om troldkvinden som fik hovedet skåret af, dukkede op århundrede senere da der blev ønsket en heltehistorie som forklaring/fortælling til Trollesymbolens oprindelse. Bare med deres tids renæssance-djævletrold, som fik sit hoved skåret af, og på våbenskjoldet bærer det på maven.

Stormnæve fra "Munken og Myten Events"

iStockPhoto

I vores tid kan forestillingen om trolden være en uskyldig, nuttet og børnevenlig figur. Og hvis nogen siger at du er en charmetrold, er det en kompliment. Men historisk set passer trold som benævnelse for en ondsindet person, der generer folk på internettet, "trolling", oven ud godt til formålet. De er virkelig uhyrer som skal bekæmpes. Læren tilbage fra Trollefamiliens tid er at, hvis nogen skulle tilbyde dig at drikke fra et drikkehorn, pas på for det kunne være at vedkommenen er en trold. Og vær ekstra forsigtig på torsdage!

Vejlø kirke

Vær kirke

Kilder bl.a.

Heraldisk Tidsskrift 1965, Trolle-Våbenet af Sven Tito Achen

På Rejse med Abel Schrøder af Eva de la Fuente Pedersen

Danmarks kommunevåbener af Sven Tito Achen

Bjørn Bojesen www.historienet.dk